

gemeente
Haarlemmermeer

De leden van de gemeenteraad van Haarlemmermeer

Postbus 250
2130 AG Hoofddorp

Bezoekadres:
Raadhuisplein 1
Hoofddorp
Telefoon 0900 1852
Telefax 023 563 95 50

2012/38910

Cluster Maatschappelijke en Economische Ontwikkeling
Contactpersoon Marion Wester
Doorkiesnummer 023 5676774
Uw brief ---
Ons kenmerk 12.0448767
Bijlage(n) Regionale Sociale Agenda regio Amstelland-
Meerlanden
Onderwerp Regionale Sociale Agenda regio Amstelland-
Meerlanden

Verzenddatum

19 JUNI 2012

Geachte heer, mevrouw,

De komende tijd worden vele initiatieven ontplooid, waarbij de samenwerking in het sociale domein – zonder formele status – van gemeenten zal worden gevraagd. De Regionale Sociale Agenda is daar een voorbeeld van. Wij oriënteren ons breed in de regio (juist vanuit de filosofie van het afwegingskader samenwerkingsinitiatieven) en doen dus mee met dergelijke initiatieven en verkenningen. Uiteraard informeren wij de raad zo frequent en inhoudelijk mogelijk over deze ontwikkelingen.

Bijgaand treft u ter kennisname aan de Regionale Sociale Agenda voor de regio Amstelland-Meerlanden. Deze is op 7 juni jl. door het Portefeuillehouderscontact Zorg en Welzijn/Jeugd en Onderwijs van de AM-regio bestuurlijk vastgesteld.

De Provincie Noord-Holland heeft voor de jaren 2012-2015 een subsidieregeling ingesteld om regionale samenwerking op het terrein van zorg en welzijn te stimuleren. De provincie heeft daarbinnen drie thema's benoemd: 1. WMO, 2. Wonen, zorg en voorzieningen, 3. Vitaal Platteland. De zogenaamde Regionale Sociale Agenda (RSA) is een belangrijke voorwaarde om als regio in aanmerking te komen voor subsidies.

De Regionale Sociale Agenda regio Amstelland-Meerlanden beperkt zich niet tot de domeinen van zorg en welzijn en ook niet tot de door de provincie benoemde thema's. Gemeenten vinden elkaar de komende jaren op tal van terreinen binnen het sociale domein en dat heeft te maken met de voorgenomen overheveling van een aantal taken naar gemeenten. Vandaar dat ook de transformatie van het sociale domein een van de thema's van de RSA is.

De RSA is geen samenwerkingsovereenkomst tussen gemeenten, maar identificeert een aantal onderwerpen waarop de gemeenten elkaar in de komende jaren zullen vinden. Dit gebeurt op projectmatige basis en beperkt zich niet noodzakelijkerwijs tot de gemeenten in de AM-regio. Ook andere regio's maken een RSA en er zijn verschillende thema's waarbij regiogrenzen geen rol spelen. Anderzijds zijn er ook thema's in de RSA waarbij de samenwerking zich beperkt tot (een aantal gemeenten in) de regio.

Met de RSA kunnen nu jaarlijks projectsubsidies aangevraagd worden voor regionale projecten die samenhangen met de in de RSA benoemde onderwerpen.

De Regionale Sociale Agenda Amstelland-Meerlanden wordt ook ter kennisname aan de WMO-raad gezonden. De WMO-raad en mogelijke uitvoeringpartners kunnen in het vervolg waar mogelijk betrokken worden bij de definitie en uitwerking van projecten.

Wij verwachten u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
de secretaris,

de burgemeester,

drs. C.H.J. Brugman

drs. Th.L.N. Weterings

Regionale Sociale Agenda

Regio Amstelland-Meerlanden

Amsterdam, 7 juni 2012

Regio Amstelland-Meerlanden
*Gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Diemen,
Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn*

Lenneke Wolswinkel
Procesbegeleider RSA, DSP-groep
lwolswinkel@dsp-groep.nl
M06-45160127

Inhoud

1	Samenvatting	4
2	Inleiding	6
3	Beschrijving van de regio	7
3.1	De regio Amstelland-Meerlanden: een schets	7
3.2	Cijfers uit de regio	7
4	Stand van zaken regionale samenwerking	10
4.1	Regionale samenwerking op het sociale domein	10
4.2	Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	11
4.3	Wonen, Zorg en Voorzieningen	12
4.4	Vitaal Platteland	13
5	Analyse en uitwerking maatschappelijke vraagstukken en prioriteiten	14
5.1	Vraagstukken, prioriteiten en projectvoorstellen Wmo	14
5.2	Vraagstukken, prioriteiten en projectvoorstellen Wonen, Zorg en Voorzieningen	20
5.3	Vraagstukken, prioriteiten en projectvoorstellen Vitaal Platteland	24
5.4	Dilemma's en randvoorwaarden	24
6	Draagvlak, besluitvorming en communicatie	26
7	Planning van de uitvoering	27
	Bijlagen	
	Bijlage 1 Cijfers regio	30

1 Samenvatting

In deze RSA van de regio Amstelland-Meerlanden is de intentie vastgelegd om de komende vier jaar op een aantal thema's samen te werken in het sociale domein. De agenda bevat thema's die zich richten op een periode van vier jaar. Jaarlijks actualiseren de gemeenten de agenda en worden de nieuwe speerpunten, thema's en activiteiten voor het volgende jaar uitgewerkt. De RSA is geen samenwerkingsovereenkomst tussen gemeenten, maar identificeert een aantal onderwerpen waarop de gemeenten elkaar in de komende jaren zullen vinden. Dit gebeurt op projectmatige basis en beperkt zich niet noodzakelijkerwijs tot de gemeenten in de AM-regio. Ook andere regio's maken een RSA en er zijn thema's waarbij er een samenwerking is met andere regio's. Anderzijds zijn er ook thema's in de RSA waarbij de samenwerking zich beperkt tot (een aantal gemeenten in) de regio.

De provincie Noord-Holland heeft in de Provinciale Sociale Agenda 2012-2015 drie hoofdthema's benoemd:

- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Wonen, zorg en voorzieningen
- Vitaal Platteland

De gemeenten geven in regionaal verband invulling aan de RSA en leggen binnen dit kader van genoemde thema's een prioritering vast. Ook sluit deze RSA aan op de eerder door de AM-regio vastgestelde Samenwerkingsagenda op het Sociale Domein met de volgende doelstelling:

Doel van de regionale samenwerking is het maximaliseren van kwaliteit, continuïteit en efficiëntie en gezamenlijke kennis- en visieontwikkeling.

Uitgangspunten hierbij zijn:

- Lokaal wat lokaal kan, regionaal waar het nodig is of waar meerwaarde te halen is.
- Verkenning per nieuw onderwerp dat op de gemeenten afkomt: AWBZ, Jeugdzorg en Wet Werk naar Vermogen.
- Goed in beeld houden van de relaties tussen deze domeinen.
- Op basis van verkenning eigen lokale transitieplannen maken en beslissen welke samenwerking gewenst is.

De AM-regio heeft, passend binnen de Samenwerkingsagenda op het Sociale Domein en passend binnen de kaders van de Provinciale Sociale Agenda 2012-2015, voor de RSA voor de komende vier jaar de volgende vier prioriteiten benoemd:

1. *Doorontwikkeling van de Kanteling van de Wmo.* Hierop vinden op dit moment lokaal allerlei initiatieven en ontwikkelingen plaats. In 2013 wil de regio inventariseren wat mogelijke proeftuinen zouden kunnen zijn die vervolgens in 2014 en 2015 uitgevoerd en geëvalueerd kunnen worden.

2. *Versterken ketensamenwerking.* De regio wil in 2012 en 2013 het reeds lopende project 'Ketenzorg ouderen' afronden en verbeteracties implementeren. Als vervolg daarop zal in 2013 gekeken worden hoe dit project ook verbreed kan worden naar andere doelgroepen en hoe Diemen en eventueel ook Haarlemmermeer gaan deelnemen aan dit project.
3. *Kansen bieden aan jongeren en voorkomen dat zij vroegtijdig uitvallen op school.* In 2012 en 2013 wil de regio hiervoor een samenwerkingsarrangement bouwen met mbo-opleidingen, WSP, UWV, PAO's, RMC en gemeenten.
4. *Transformatie sociale domein,* voor dit project wordt onder andere in 2012 een subsidieaanvraag ingediend op terrein van:
 - Vervoer;
 - Ontwikkelen nieuwe arrangementen;
 - Versterken samenwerking met eerste lijn en met zorgverzekeraars;
 - Systeembenadering.

Hoofdstuk vijf van de RSA werkt deze prioriteiten nader uit. Door deze prioriteiten gezamenlijk op te pakken, verwachten de gemeenten beter en efficiënter in te kunnen inspelen op de genoemde vraagstukken.

2 Inleiding

Voor u ligt de Regionale Sociale Agenda (RSA) van de regio Amstelland-Meerlanden (AM). In deze RSA is de intentie vastgelegd om de komende vier jaar op een aantal thema's samen te werken in het sociale domein. De agenda bevat thema's die zich richten op een periode van vier jaar. Jaarlijks actualiseren de gemeenten de agenda en worden de nieuwe speerpunten, thema's en activiteiten voor het volgende jaar uitgewerkt.

De RSA is geen samenwerkingsovereenkomst tussen gemeenten, maar identificeert een aantal onderwerpen waarop de gemeenten elkaar in de komende jaren zullen vinden. Dit gebeurt op projectmatige basis en beperkt zich niet noodzakelijkerwijs tot de gemeenten in de AM-regio. Ook andere regio's maken een RSA en er zijn verschillende thema's waarbij regiogrenzen geen rol spelen. Anderzijds zijn er ook thema's in de RSA waarbij de samenwerking zich beperkt tot (een aantal gemeenten in) de regio.

Deze RSA is tot stand gekomen in de periode van februari tot en met juni 2012, op basis van een plan van aanpak dat hiervoor opgesteld was. Met ondersteuning van een door de provincie Noord-Holland beschikbaar gestelde procesbegeleider vanuit DSP-groep (Lenneke Wolswinkel) hebben de AM-gemeenten gezamenlijk de thema's voor de Regionale Sociale Agenda bepaald en vastgesteld. Gemeenten Haarlemmermeer en Amstelveen hebben op ambtelijk niveau opgetreden als trekker en als eerste aanspreekpunt.

Voor een deel van de in deze RSA opgenomen thema's dienen de gemeenten projectvoorstellen in bij de provincie. Voor een deel pakken gemeenten de thema's met eigen middelen op. De thema's vallen onder een of meerdere van de centrale thema's die in de Provinciale Sociale Agenda als prioriteit zijn aangegeven, namelijk (1) Wmo, (2) Wonen, Zorg en voorzieningen of (3) Vitaal Platteland.

Leeswijzer

Hoofdstuk drie gaat in op een beschrijving van de regio. Hoofdstuk vier geeft de stand van zaken weer van de regionale samenwerking. Hoofdstuk vijf geeft een analyse van maatschappelijke vraagstukken, knelpunten en prioriteiten. Hoofdstuk zes gaat in op draagvlak en communicatie. Tenslotte geeft hoofdstuk zeven de planning weer voor de komende vier jaar.

3 Beschrijving van de regio

Dit hoofdstuk geeft in 3.1 een schets van de regio Amstelland-Meerlanden (AM) en zoomt in 3.2 in op een aantal kerngegevens uit de regio.

3.1 De regio Amstelland-Meerlanden: een schets

De zes gemeenten in regio Amstelland-Meerlanden (Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn) liggen geografisch in elkaars nabijheid. Er wonen bijna 320.000 mensen, waarvan er bijna 100.000 jonger zijn dan 25 jaar en bijna 50.000 ouder zijn dan 64 jaar. Volgens de huidige prognose zal de bevolking in 2030 uitkomen op 350.000. De AM-regio is een zeer dynamische regio. Met grote economische clusters als Schiphol en Greenport Aalsmeer en de ondernemingszin die in de regio leeft, is Amstelland-Meerlanden een van de motoren van de Nederlandse economie en een grote werkgever van de Amsterdamse Metropoolregio, met een groot aantal (inter)nationaal opererende bedrijven.

Deze Regionale Sociale Agenda (RSA) heeft betrekking op de regionale samenwerking op het Sociale Domein van de regio met betrekking tot een aantal thema's. Het regionale maatschappelijke veld is divers. Sommige onderwerpen spelen op het niveau van de Stadsregio, anderen op het niveau van de Veiligheidsregio. Ook zijn er voor een aantal onderwerpen verschillende centrumgemeenten (Haarlem en Amsterdam). Sinds de scheiding van de veiligheidsregio's en GGD's opereren Haarlemmermeer en (vooralsnog) Diemen op het gebied van gezondheidszorg en veiligheid apart van Aalsmeer, Amstelveen, Ouder-Amstel en Uithoorn. Er is een groot aantal maatschappelijke organisaties actief op de terreinen jeugd, welzijn, zorg, onderwijs, sport en cultuur. Inhoud, bestuurlijke regio en geldstromen bepalen deels de samenstelling van de samenwerkingsverbanden.

Voor de gemeenten in de AM-regio is nog onzekerheid over samenwerkingsmogelijkheden. Grote gemeenten kunnen vaak zaken ook zelfstandig regelen, waar anderen juist de samenwerking nodig hebben. Maar de oriëntatie kan ook deels buiten de AM-regio liggen. Diemen heeft zich tot nu toe in het sociale domein meer gericht op Amsterdam dan de andere gemeenten. Haarlemmermeer heeft op het gebied van Zorg en Veiligheid te maken met de regio Kennemerland. Rekening houdend met deze onzekerheden en oriëntaties van afzonderlijke gemeenten, heeft de regio een Samenwerkingsagenda opgesteld, met daarin afzonderlijk aandacht voor de verschillende domeinen (sociaal, ruimtelijk en economisch), zie toelichting in hoofdstuk 4.

3.2 Cijfers uit de regio

Hier volgt een overzicht van de belangrijkste kerngegevens van de gemeenten uit de regio, een aantal opvallende zaken is eruit gelicht in vergelijking met de hele provincie (exclusief Amsterdam).

In bijlage 1 is een uitgebreider overzicht opgenomen van cijfers van de gemeenten uit de regio, in vergelijking met de hele provincie¹.

3.2.1 Bevolkingsomvang

Bevolking	Provincie NH	Aalsmeer	Amstelveen	Diemen	Haarlemmermeer	Ouder-Amstel	Uithoorn
totaal	1.886.343	29.187	80.695	24.685	143.962	13.099	28.053
% 0-4	6 %	7 %	5 %	5 %	7%	6 %	6 %
% 5-14	12 %	13 %	11%	11%	14 %	13 %	14 %
% 15-24	11 %	10 %	12 %	15 %	11%	11%	11%
% 25-39	18 %	19 %	18 %	19 %	20 %	15 %	18 %
% 40-64	37 %	36 %	35 %	36 %	37 %	39 %	37 %
% 65-74	9 %	8 %	9 %	8 %	8 %	9 %	9 %
% 75 plussers	7 %	7 %	10 %	7 %	5 %	9 %	7 %
Groei/krimp 2040 t.o.v. 2010	11 %	36 %	32 %	20 %	20 %	18 %	4 %

Gemeente Haarlemmermeer heeft veruit de meeste inwoners, gevolgd door gemeente Amstelveen. Opvallend is dat gemeenten Amstelveen en Ouder-Amstel relatief meer ouderen hebben ten opzichte van de andere gemeenten. Gemeente Haarlemmermeer heeft relatief het minste aantal ouderen in de categorie 65-74 en 75 plussers. De groep inwoners van 40-64 jaar is hoog voor deze regio (gemiddeld 36 %) en verdient aandacht, met oog op de naderende vergrijzing van deze groep. De te verwachten groei van de bevolkingsomvang is voor gemeenten Aalsmeer en Amstelveen relatief het hoogst. De te verwachten gemiddelde groei van de regio in 2040 (23 %) is het hoogst ten opzichte van de te verwachten gemiddelde groei van alle regio's samen in provincie Noord-Holland (11 %).

3.2.2 Sociaal economisch

	Provincie NH	Aalsmeer	Amstelveen	Diemen	Haarlemmermeer	Ouder-Amstel	Uithoorn
Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen	26.006	27.300	28.600	24.300	26.800	31.000	26.700
Gemiddeld besteedbaar inkomen	21.790	22.400	25.000	21.400	22.300	25.700	22.100
% lage inkomens	37 %	37 %	32 %	34 %	34 %	32 %	34 %
% niet-westerse allochtonen	10 %	6 %	16 %	25 %	12 %	10 %	9 %

Het gemiddeld besteedbaar inkomen is in gemeenten Amstelveen en Ouder-Amstel het hoogst. Gemeente Aalsmeer heeft het hoogste percentage lage inkomens. Gemeente Diemen heeft veruit het hoogste percentage niet-westerse allochtonen. Gemeente Amstelveen kent een grote Japanse

Noot 1 Cijfers zijn afkomstig van Nivel VAAM 2010 (bevolking), ABF Research, Primos prognose 2011 (groei/krimp), CBS Statline 2009 en Nivel, VAAM 2010 (sociaal economische cijfers), Nivel, VAAM 2010 en CIZ, juli 2011 (Wmo en zorg) en CBS Statline, 2010 (woningen)

(grootste van Nederland) en grote snelgroeiende Indiase gemeenschap. Het gemiddelde percentage lage inkomens van de regio (34 %) ligt iets lager dan het gemiddelde percentage van de hele provincie Noord-Holland (37 %). Het gemiddelde percentage niet-westerse allochtonen van de regio (13 %) is hoger ten opzichte van de hele provincie Noord-Holland (10 %).

3.2.3 Wmo en zorg

	Provincie NH	Aalsmeer	Amstelveen	Diemen	Haarlemmermeer	Ouder-Amstel	Uithoorn
Aantal uren huishoudelijke hulp	9,6	9,1	11,1	9,2	8	10,4	9,6
Aantal uren dagelijkse verzorging/verpleging	2,8	2,5	3,4	3	2,3	2,9	2,7
Aantal indicatiestellingen/1.000 inwoners	40	33	38	33	29	35	33
Extramuraal+ begeleiding	26%	20 %	22 %	25 %	25 %	20 %	26 %
Extramuraal zonder begeleiding	24%	22 %	23 %	20 %	20 %	25 %	19 %
Intramuraal	51%	58 %	55 %	55 %	55 %	55 %	56 %
Vervoer bij begeleiding groep / 1.000 inwoners	4,1	3,4	3,5	3,8	3,4	3,4	4,3

Gemeenten Amstelveen (11,1) en Ouder-Amstel (10,4) zitten relatief hoog met het aantal uren huishoudelijke hulp. Dit beeld is ook te zien bij het aantal indicatiestellingen per 1.000 inwoners. Gemeente Uithoorn heeft relatief het meeste aantal inwoners met vervoer bij begeleiding groep (4,3). Het gemiddeld aantal uren huishoudelijke hulp (9,2) en het gemiddeld aantal inwoners voor vervoer per 1.000 inwoners (3,5) liggen iets lager dan het gemiddelde van de hele provincie Noord-Holland (9,6 en 4,1).

3.2.4 Woningen

	Provincie NH	Aalsmeer	Amstelveen	Diemen	Haarlemmermeer	Ouder-Amstel	Uithoorn
Eigen woningen	59 %	61 %	49 %	45 %	65 %	53 %	56 %
Woningcorporatie	30 %	25 %	29 %	36 %	24 %	32 %	34 %
Overige verhuurders	11 %	12 %	21 %	18 %	11 %	15 %	10 %
Eigendom onbekend	1 %	1 %	1 %	1 %	0 %	1 %	0 %
Gewenste woningvoorraad	839.600	11.800	38.400	10.600	58.600	5.900	12.400
Woningtekort	-15.900	-100	-900	-400	-1.100	-100	-400

Gemeente Haarlemmermeer heeft relatief veel eigen woningen ten opzichte van andere gemeenten (65 %), gevolgd door Aalsmeer (61 %). Het gemiddelde van de regio (58 %) is ongeveer net zo hoog als het gemiddelde van de hele provincie Noord-Holland (59 %).

4 Stand van zaken regionale samenwerking

Dit hoofdstuk beschrijft de reeds aanwezige regionale samenwerking in de regio Amstelland-Meerlanden (AM) op het Sociale Domein en specifiek op de drie centrale thema's die de provincie Noord-Holland benoemd heeft in de Provinciale Sociale Agenda voor de komende vier jaar:

- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Wonen, zorg en voorzieningen
- Vitaal Platteland

4.1 geeft de regionale samenwerking weer op het brede sociale domein. Paragrafen 4.2, 4.3 en 4.4 gaan in op de drie provinciale thema's en de regionale samenwerking op die thema's in de AM-regio. Wmo en Wonen, Zorg en Voorzieningen zijn twee thema's die we niet los van elkaar (willen) zien. Een onderscheid maken is min of meer kunstmatig. Sommige onderwerpen hebben raakvlakken met (een of) meerdere van deze centrale thema's. Er is voor gekozen om die onderwerpen dan onder een van de twee centrale thema's te voegen. Hoofdstuk 5 en 6 geven een analyse en uitwerking van de door ons geselecteerde vraagstukken en prioriteiten.

4.1 Regionale samenwerking op het sociale domein

In de afgelopen periode is in de AM-regio door de AM-bestuurders gekeken naar de strategische agenda van de regio, inclusief het sociale domein. Wat heeft de regio gemeenschappelijk en waar kan een gemeenschappelijke aanpak meerwaarde hebben? Deze strategische agenda is integraal, heeft betrekking op het hele palet van de gemeentelijke bemoeienis en geeft de samenwerking richting, met respect voor ieders eigen lokale verantwoordelijkheid.

Voor het Sociale domein geldt de volgende doelstelling:

Doel van de samenwerking is het maximaliseren van kwaliteit, continuïteit en efficiëntie en gezamenlijke kennis- en visieontwikkeling.

Uitgangspunten die met elkaar afgesproken zijn (in Plenair Overleg AM van 30 maart 2011 en tevens in het Plenair Overleg van 4 april 2012, waarin de Samenwerkingsagenda is bekrachtigd):

- Lokaal wat lokaal kan, regionaal waar het nodig is of waar meerwaarde te halen is.
- Verkenning per nieuw onderwerp dat op de gemeenten afkomt: AWBZ, Jeugdzorg en Wet werk naar Vermogen.
- Goed in beeld houden van de relaties tussen deze domeinen.
- Op basis van verkenning eigen lokale transitieplannen maken en beslissen welke samenwerking gewenst is.

Bij het proces om te komen tot de RSA onderstrepen gemeenten deze uitgangspunten en voegen hieraan nog de volgende aandachtspunten aan toe:

- Regionaal van elkaar leren en informatie uitwisselen, met ruimte voor lokale invulling.
- Gezamenlijke verkenning en ideevorming op de nieuwe taken die op gemeenten afkomen en daarna zelf vertaalslag maken naar lokale inbedding (via bijvoorbeeld proeftuinen). Het is interessant om hierbij bij projecten voor RSA gezamenlijk evaluatieonderzoek te doen naar (eventueel verschillende) proeftuinen/aanpakken en daar ook regionaal lessen uit te trekken.

Gemeenten Haarlemmermeer en Diemen hebben in deze regionale samenwerking soms een aparte positie. Zowel Diemen als Haarlemmermeer zijn deels ook op andere regio's georiënteerd. Op verschillende terreinen binnen het maatschappelijk domein zijn er ook verschillende (soms vrijwillig en soms wettelijk vastgelegd- zoals de Veiligheidsregio) samenwerkingsrelaties. De AM-regio houdt hier rekening mee bij de selectie van vraagstukken en prioritering binnen de RSA, waarbij het kan zijn dat een van deze gemeenten een bepaald vraagstuk met een andere regio oppakt.

Huidige samenwerkingsvormen op sociale domein

Op het Sociale Domein vindt structureel afstemming plaats over Zorg & Welzijn en over Jeugd & Onderwijs via verschillende ambtelijke en bestuurlijke overleggen. Op dit moment er is er een algemeen Bestuurlijk Overleg Sociaal Domein (Amstelland-Meerlanden) in wording. Dit overleg (en de ambtelijke voorbereiding daarvoor) beoogt een aantal van de huidige overleggen te vervangen.

4.2 Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is het eerste thema van de Provinciale Sociale Agenda (PSA). In kader van de Wmo heeft de provincie wettelijke taken om de gemeenten te ondersteunen. Op 1 januari 2007 is de Wmo ingevoerd. De Wmo is nadrukkelijk een participatiewet en geen zorgwet. In de Wmo staat de eigen verantwoordelijkheid van de burger en zijn netwerk centraal. Op dit moment vindt een kanteling plaats van de Wmo, waarbij eigen verantwoordelijkheid, vraaggerichtheid en maatwerk leidend zijn. Gemeenten staan aan de vooravond van de decentralisatie van een groot aantal taken in het sociale domein. Naast de overheveling van de AWBZ Begeleidingsfunctie naar de Wmo wordt ook de volledige Jeugdzorg gedecentraliseerd en worden gemeenten verantwoordelijk voor de onderkant van de arbeidsmarkt.² De WMO-filosofie is het belangrijkste uitgangspunt voor gemeenten bij het overnemen van deze taken. Deze ontwikkelingen vragen veel van de gemeenten.

De AM-regio werkt reeds samen op de volgende Wmo-thema's:

- Op terrein van de openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ), maatschappelijke opvang, verslavingszorg, vrouwenopvang en huiselijk geweld is verdeling van de middelen door centrumgemeenten bepalend voor de samenwerking. De Amstelland-gemeenten trekken hierin gezamenlijk op, op basis van een gemeenschappelijk beleidskader en verantwoorden gezamenlijk richting centrumgemeente Amsterdam. Haarlemmermeer werkt veelal samen met

Noot 2De wet werken naar vermogen is controversieel verklaard en zal met een nieuw kabinet een andere invulling krijgen en later ingevoerd worden, maar de strekking van de wet - mensen naar vermogen mee laten doen in de maatschappij – zal overeind blijven.

dezelfde kernpartners, maar heeft te maken met Haarlem als centrumgemeente. Gemeenten Haarlem en Haarlemmermeer werken samen aan een gezamenlijk Brede Centrale Toegang tot de maatschappelijke opvang voor dak- en thuislozen, waarbij Haarlemmermeer gezinnen opvangt en Haarlem alleenstaanden.

- De AM-gemeenten hebben rondom de transitie Jeugdzorg gezamenlijk een uitgangspuntennotitie opgesteld. Op AM-niveau (exclusief Diemen) wordt gekeken naar effectieve vormen van samenwerking aangaande de AWBZ Begeleiding en Diemen haakt aan op niveau van kennis- en informatie-uitwisseling. Zie verder 5.2.1, ook rondom de samenwerking op de Wet werk naar vermogen.
- De decentralisaties (AWBZ Begeleiding, transitie Jeugdzorg en Wet werken naar vermogen) en de nieuwe taken die daarmee op gemeenten afkomen hebben allemaal raakvlakken met de Wmo. Ook hebben de drie decentralisaties overlap in doelgroepen. Verbinden van, afstemmen over en gezamenlijk optrekken bij deze decentralisaties leidt tot een betere integrale ondersteuning van burgers en kan tevens leiden tot efficiënter werken en lagere kosten. Ook de samenwerking met regionaal werkende instellingen heeft profijt bij gezamenlijk optrekken als regio.
- De AM-regio (exclusief gemeenten Diemen en Haarlemmermeer) werken in 2012 reeds samen binnen het project Ketenzorg Ouderen, zie voor nadere toelichting hoofdstuk 5.

4.3 Wonen, Zorg en Voorzieningen

Wonen, Zorg en Voorzieningen is het tweede thema van de Provinciale Sociale Agenda (PSA). Een belangrijke ontwikkeling binnen dit thema is de vermaatschappelijking van de zorg. Deze vermaatschappelijking betekent een verschuiving binnen de zorg (extramuralisering) en een taakverzwaring van het wonen. Doel is om mensen met beperkingen, chronisch zieken en kwetsbare ouderen zoveel mogelijk zelfredzaam te maken en hen daarbij, waar nodig, te ondersteunen danwel te compenseren. Om zelfstandig te kunnen deelnemen aan de samenleving zijn goede zorg en kwalitatief en kwantitatief goede woningen en voorzieningen essentieel voor mensen. Als mensen langer zelfstandig thuis blijven wonen en zij meer zorg(aanpassingen) nodig hebben, dan is het wenselijk dat daarvoor levensloopbestendige woningen aanwezig zijn in een daarbij passende fysieke woonomgeving.

Gemeenten zijn met de Wmo verantwoordelijk gemaakt voor bijvoorbeeld de huishoudelijke verzorging en begeleiding. Gemeenten zorgen dat hun bewoners zoveel mogelijk kunnen deelnemen aan de maatschappij, via algemene voorzieningen (levensloopbestendig bouwen, toegankelijk maken van gebouwen), collectieve voorzieningen (gehandicaptenvervoer) of individuele voorzieningen (huishoudelijke hulp, rolstoel, woningaanpassing). Door de vergrijzing zullen steeds meer mensen afhankelijk worden van zorg en ondersteuning. Ook de middelen zijn door onder andere bezuinigingen beperkter. Dit alles maakt goede keuzes bij inzet op preventie en goede ondersteuning extra belangrijk en kan tevens aanleiding zijn om regionaal samen te werken.

Regionale samenwerking in de AM-regio is er op de volgende thema's:

- Regionale ActieProgramma (RAP) Wonen (Stadsregio Amsterdam): analyse vraag (kwantitatief en kwalitatief). Het gaat hierbij zowel om woningen als om leefomgeving (voorzieningen, bereikbaarheid, mogelijkheid tot sociale contacten).

- Zie ook 4.2 voor samenwerking op Wmo, deels overlappend met vraagstukken die bij Wonen, Zorg en Voorzieningen spelen, bijvoorbeeld als het gaat om het verkennen van de drie decentralisaties, waarbij ook vraagstukken aan de orde zijn die aansluiten bij thema 'Wonen, zorg en voorzieningen'.
- Zie hoofdstuk 5 van de RSA voor voorstellen voor samenwerking als het gaat om bijvoorbeeld nieuwe arrangementen en vervoer.

4.4 Vitaal Platteland

Vitaal Platteland is het derde thema van de Provinciale Sociale Agenda (PSA). Diverse maatschappelijke ontwikkelingen zetten de leefbaarheid en vitaliteit van het platteland onder druk. Voor mensen die ouder worden en afhankelijker van zorg en dienstverlening is het van belang dat voorzieningen ofwel dichtbij aanwezig zijn ofwel minstens goed bereikbaar. Bij hechte kleine kernen zijn aandacht voor aanpassingen van bestaande woningvoorraad en verbetering van de leefomgeving belangrijke aandachtspunten.

De AM-regio kent een aantal hechte kleine kernen in de afzonderlijke gemeenten. Regionale samenwerking op dit thema heeft op dit moment echter geen prioriteit.

5 Analyse en uitwerking maatschappelijke vraagstukken en prioriteiten

In de voorbereiding van de totstandkoming van de RSA samen met alle AM-gemeenten is uitgebreid documentatieonderzoek gedaan, een ronde interviews afgenomen met ambtelijk trekkers en de portefeuillehouders op bestuurlijk niveau. Daarnaast is een aantal ambtelijke bijeenkomsten gehouden met alle AM-gemeenten. Uit deze analyse komt een selectie van maatschappelijke vraagstukken naar voren die de AM-gemeenten in de RSA willen opnemen en die prioriteit hebben voor de komende jaren.

In dit hoofdstuk benoemen wij de geselecteerde vraagstukken en verbinden wij deze met de drie centrale provinciale thema's. Sommige vraagstukken hebben raakvlakken met meerdere van deze centrale thema's. In deze RSA zijn die thema's onder dat thema gevoegd waar dat thema het beste bij past.

We gaan per vraagstuk in op:

- Toelichting thema met de urgentie en de ambitie van de regio;
- vraagstukken binnen dit thema en mogelijke projectvoorstellen;
- globale planning.

5.4 gaat tenslotte in op een aantal dilemma's en daaruit voortvloeiende randvoorwaarden voor de uitvoering.

5.1 Vraagstukken, prioriteiten en projectvoorstellen Wmo

5.1.1 Doorontwikkeling Kanteling Wmo

Toelichting thema

De AM-gemeenten kennen prioriteit toe aan de kanteling van de Wmo. Alle gemeenten zijn hier ook al mee bezig. Als regio sluiten we aan bij de VNG-definitie van de Kanteling van de Wmo: in gesprek gaan met de burger om, uitgaande van eigen mogelijkheden van de burger, te komen tot ondersteuning die bijdraagt aan kunnen en blijven meedoen in de samenleving.

Een aantal uitgangspunten stellen we hierbij centraal:

- Van indiceren naar arrangeren;
- Kijken naar de kwaliteiten van de burger;
- Vraagsturing;
- Afstemmen informele en formele zorg;
- Van zorgen voor naar zorgen dat.

De verschillende AM-gemeenten hebben ieder voor zich al gewerkt aan de kanteling van de Wmo. We willen voor de komende jaren dan ook spreken van een doorontwikkeling van de Kanteling, ook met het oog op de nieuwe doelgroepen waarmee de gemeenten te maken krijgen ten gevolge van de drie decentralisaties. Bij de Kanteling gaat het met name om een cultuuromslag waarbij burgers, gemeenten en instellingen betrokken zijn. Een omslag in denken. Doel is de oplossing niet direct te zoeken in het verstrekken van een individuele voorziening maar inzicht te krijgen in de achterliggende vraag en behoefte van de cliënt. De oplossing zoveel mogelijk zoeken binnen het cliëntsysteem (cliënt en diens directe omgeving), of breder in het sociale netwerk rond de cliënt. Als daar geen oplossing gevonden is, dan kan alsnog een individuele voorziening de oplossing zijn.

Wijkgericht werken kan een manier zijn om signaleringen en oplossingen dicht bij huis te vinden en te organiseren (bijvoorbeeld WWZ- of wijkteams, en multidisciplinaire samenwerkingsvormen rond zorg). Samenwerken (ketensamenwerking, samenwerking tussen loketten, professionals en vrijwilligers, loketmedewerkers en diverse professionals) en een samenhangend voorzieningenaanbod is van belang ten behoeve van efficiëntere benadering van de cliënt en een beter overzicht. Tevens is de verwachting dat dit efficiency voordelen op kan leveren.

De AM-gemeenten willen hierbij onderling kennis, ervaring en methodieken uitwisselen om van elkaar te leren.

Vraagstuk binnen het samenwerkingsverband en projectvoorstel

Alle AM-gemeenten hebben aangegeven de komende jaren met het vraagstuk van de (doorontwikkeling van de) Kanteling bezig te zijn. Ook hebben alle gemeenten aangegeven dat zij primair kiezen voor een lokaal proces en een lokale invulling. Elke gemeente wil hierbij zijn eigen leerproces doormaken en er bestaat geen behoefte aan een blauwdruk. Redenen zijn de al gezette stappen en de noodzaak tot het afstemmen van de Wmo-aanpak op de lokale situatie en behoeften vanuit de eigen inwoners. De gemeenten verschillen immers zowel qua geografische samenstelling als qua bevolkingssamenstelling van elkaar.

Het thema Kanteling van de Wmo plaatsen we echter wel op de RSA omdat er een duidelijke behoefte bestaat aan kennisuitwisseling en afstemming op verschillende onderdelen binnen het thema. In de komende jaren zien we mogelijkheden voor proeftuinen. Bij een proeftuin denken we aan:

- het lokaal uitvoeren van bepaalde aanpakken en/of methodieken (kan een verschillende aanpak of methodiek zijn per gemeente, zodat methodieken en aanpakken met elkaar kunnen worden vergeleken);
- gezamenlijk evalueren van de proeftuinen (bijvoorbeeld via een regio-overstijgend evaluatieonderzoek van de proeftuinen);
- uitwisselen van leer- en knelpunten en formuleren van verbeteracties;
- inbedden van (een selectie van de) regionaal besproken verbeteracties op het lokale niveau, ten behoeve van efficiëncyslag.

Mogelijke thema's voor de proeftuinen:

- Herijking cliëntondersteuningsfuncties en 'keukentafelgesprekken';
- Professionaliteit welzijnswerkers en vrijwilligers: wat is nodig en hoe implementeren we dat in de organisaties?;

- Onderzoek naar de haalbaarheid van het verbinden van verschillende loketten, waaronder Wmo-loket en het Centrum voor Jeugd en gezin (CJG);
- Wijkgericht werken:
 - hulp zo dicht mogelijk bij de burgers brengen (ook verkennen digitale ondersteuning);
 - (sociale) wijkteams;
 - buurten en wijken zelf verantwoordelijk maken voor de leefbaarheid.
- Persoonsvolgend budget bij sommige welzijnsvoorzieningen.
- Intergenerationeel werken

Andere mogelijke thema's waarbij kennisdeling van belang kan zijn:

- vraagverheldering
- deskundigheidsbevordering (ook: inrichten van gezamenlijke trainingen)
- samenwerking met instellingen/aanbieders en loket
- informeren van bewoners

Ter illustratie een mogelijk voorbeeld van een lokale proeftuin aangedragen door Haarlemmermeer: *Haarlemmermeer bouwt voort op ervaringen die de gemeente al heeft. Binnen het CJG zijn er al belangrijke vorderingen gemaakt. In de eerste helft van 2012 is een lokale proeftuin gestart met CJG wijkteams, waarin CJG consulenten, zorgcoördinatoren en gezinsmanagers in samenwerking met de zorgadviesteams op kinderdagverblijven en scholen en gebiedsmanagers vormgeven aan de wrap around care werkwijze (zorg organiseren rondom het kind/ gezin, zo licht en zo nabij mogelijk, versterken van zelfoplossend vermogen, volgens het principe van één gezin, één plan, één zorgcoördinator). Een volgende stap is uitbreiding naar de bredere sociale wijkteams. Haarlemmermeer wil proeftuinen rond sociale teams starten. Een sociaal team in een wijk of gebied pakt als frontliniewerker problemen op. Het team weet, gesteund door een goed netwerk in de wijk, burgers te ondersteunen om (weer) zelfredzaam te zijn. Dat netwerk verwijst burgers bij zware of langdurige problemen in samenspraak met de betreffende inwoner adequaat door. Maar dat netwerk tilt ook burgers uit het professionele circuit, om – geholpen door hun sociale netwerk- (weer) zelfredzaam te worden. Inwoners hoeven dan minder gebruik te maken van voorzieningen. Het team werkt bij voorkeur integraal, is generalistisch en bestaat uit mensen op hbo-niveau. Dit voorstel voor een proeftuin wordt in de tweede helft van 2012 verder uitgewerkt.*

Bij de keuze van thema's binnen de Kanteling van de Wmo willen we nadrukkelijk de inbreng van de uitvoerende afdelingen betrekken. Tevens is input van de Wmo-raden (lokaal worden daar verschillende titels voor gehanteerd) mogelijk.

Globale planning

2013: inventariseren mogelijkheden voor en inrichten van proeftuinen
 2014/2015: uitvoeren, evalueren en kennisuitwisseling

5.1.2 Versterken ketensamenwerking

Toelichting thema

Gemeenten hebben in het kader van de Wmo een verantwoordelijkheid voor het organiseren van ondersteuning aan kwetsbaren of mensen welke kwetsbaar dreigen te worden. De organisatie van

die samenwerking gebeurt in de vorm van ketensamenwerking. Verschillende betrokken partijen vervullen een functie in de keten: preventie, (vroeg-)signaleren, toeleiding, hulpaanbod/interventies, zorgcoördinatie en repressie. Gemeenten hebben een regiefunctie bij het vormgeven van de keten.

Een van die kwetsbare groepen zijn ouderen. De Amstelland-gemeenten (exclusief de gemeente Diemen) werken samen ten aanzien van de keten ouderenzorg. Er is in 2012 reeds een project gestart met twee doelstellingen:

- 1 Voor ouderen een toekomstbestendige en sluitende integrale ouderenzorg binnen de regio realiseren, zodat ouderen langer kunnen participeren in de samenleving en langer zelfstandig kunnen blijven wonen. De focus ligt op de zelfstandig wonende kwetsbare ouderen, waarbij het versterken van het persoonlijke netwerk centraal staat.
- 2 Op regionaal niveau samenwerken, afstemmen en van elkaar leren en waar mogelijk gezamenlijk de ketenzorg voor ouderen verder ontwikkelen.

De deelnemende gemeenten van dit project zien kansen om vanuit een regionale insteek ook voor andere doelgroepen en ten aanzien van andere thema's de samenwerking in ketens te versterken. Die versterking kan zowel voor ketens welke meer op regionaal niveau georganiseerd zijn als meer lokaal georganiseerde ketens (ouderen, gehandicapten). Tevens zijn er kansen om die versterking op geografisch niveau te verbreden naar de gehele AM-regio (dus inclusief gemeenten Haarlemmermeer en Diemen), ermee rekening houdend dat rondom bepaalde groepen Haarlemmermeer en Diemen reeds samenwerking hebben met andere gemeenten danwel regio's. Voor Diemen is dit zeker gewenst, Haarlemmermeer volgt ontwikkelingen vooralsnog.

Vraagstuk binnen het samenwerkingsverband en projectvoorstel

Het hoofddoel bij het thema 'versterken ketensamenwerking' op het niveau van de AM-regio is voor kwetsbaren een dusdanige samenwerking realiseren dat deze (langer) kunnen participeren in de samenleving en regie over hun eigen leven hebben of kunnen behouden.

De focus ligt hierbij voor de komende jaren op de doelgroepen ouderen, verstandelijk gehandicapten, mensen met een psychische/psychiatrische kenmerken en kwetsbare jongeren. Deze doelgroepen vallen deels tevens onder de AWBZ-begeleiding welke naar de gemeenten toe komt, maar ook onder de jeugdzorg, passend onderwijs en Wet werken naar vermogen.

Thema's welke (deels vanuit gemeenten en partners) nu al bijzondere aandacht krijgen zijn psychogeriatric (PG), eenzaamheid, depressie en thema's uit het nationaal en lokaal gezondheidsbeleid. Binnen het lokale gezondheidsbeleid wordt daarnaast (bepaald door het Rijk) aandacht besteed aan overgewicht, diabetes, depressie, roken en schadelijk alcoholgebruik.

Het hoofddoel wordt gerealiseerd door op regionaal niveau:

- informatie uit te wisselen over *best practices*;
- af te stemmen welk inhoudelijk beleid gevoerd moet worden;
- gezamenlijke afspraken te maken met regionale aanbieders;
- samenwerking vorm te geven in projectvorm (via proeftuinen, onderzoek of inzetten van concrete acties en interventies);

- Burgers te betrekken bij de uitwerking in projecten vanwege de noodzakelijke inhoudelijke input en het benodigde draagvlak.

Globale planning

De RSA heeft een looptijd van 2012 – 2015. Omdat er op dit moment reeds een project loopt rondom Ketenzorg ouderen, willen we dit project eerst goed afronden en als input meenemen voor de verbreding naar andere doelgroepen. De planning ziet er daarom als volgt uit:

2012/2013

Project Ketenzorg ouderen (reeds lopend):

- Tot en met november 2012 : project ketenzorg ouderen (Amstelland exclusief Diemen): inventarisatie knelpunten binnen keten, voorstellen voor verbetering.
- Tot en met augustus 2013 : project ketenzorg ouderen (Amstelland exclusief Diemen) : implementatie verbeteracties.

Nieuw op te starten project:

- Tot en met december 2012: Inventarisatie voor welke aanvullende projecten (onder andere uitbreiding naar andere doelgroepen) uitbreiding (in AM-verband) van belang en mogelijk is.
- Tot en met december 2013 : project verbreden doelgroepen (Amstelland inclusief Diemen en eventueel ook Haarlemmermeer). Dit project omvat in ieder geval:
 - nagaan mogelijkheden tot samenwerking;
 - opsporen van kwetsbare/witte plekken in ketens van een aantal met elkaar bepaalde doelgroepen;
 - de gezamenlijke inzet op verbetervoorstellen.

Dit project kan waar nodig doorlopen in 2014 als het gaat om implementatie van de verbetervoorstellen.

2014 en 2015

- Implementatie van de verbeteracties en eventuele verdieping met andere thema's.

5.1.3 Kansen bieden aan jongeren en voorkomen dat zij vroegtijdig op school uitvallen

Toelichting thema

De Wmo richt zich onder andere op jongeren, verwoord in prestatieveld 2 van de Wmo: *op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen en hun ouders bij het opvoeden en opgroeien*. De ondersteuning richt zich op jeugdigen, en in voorkomende gevallen hun ouders, bij wie sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstand of uitval, maar voor wie zwaardere zorg niet nodig is dan wel voorkomen kan worden. Vormen van uitval zijn schooluitval of criminaliteit.

Vroegtijdige schooluitval is een actueel probleem in de regio. Jongeren tot 27 jaar zonder startkwalificatie dreigen tussen wal en schip te vallen. In de aangescherpte WWB komen jongeren tot 27 jaar zonder startkwalificatie in principe niet meer in aanmerking voor een uitkering of een re-integratietraject. Zij dienen direct doorverwezen te worden naar het regulier onderwijs en studiefinanciering aan te vragen. Zij worden door de gemeente terug gestuurd naar school (veelal het mbo), maar daar vindt selectie aan de poort plaats bij de nieuw in te voeren entreeopleidingen in het mbo. De school houdt geen zicht op jongeren die geweigerd worden of die na vier maanden

een negatief bindend studieadvies krijgen. Deze jongeren verdwijnen uit het beeld van de gemeente en het onderwijs tot ze 27 jaar zijn. De kans is groot dat ze dan alsnog zonder startkwalificatie in de bijstand komen. Als je wel iets voor deze jongeren zou kunnen doen, dan zie je ze wellicht niet meer terug in de bijstand.

Het betreft hier bij uitstek een vraagstuk dat regionaal opgepakt zou moeten worden. De mbo-opleidingen (ROC Amsterdam, NOVA, Schiphol College, Wellantcollege) zijn regionale opleidingen. Met deze opleidingen willen gemeenten niet alleen afspraken maken over de toegang en deelname van leerlingen, maar ook over de aansluiting op de regionale arbeidsmarkt en de bemiddeling naar werk. Het Werkgeversservicepunt (WSP) Groot-Amsterdam (met een satelliet Amsterdam, Amstel-Venen en Haarlemmermeer) vervult een centrale rol bij de werkgeversbenadering in de regio. Verschillende Platforms Arbeidsmarkt en Onderwijs (PAO's) zijn actief op het terrein van techniek en zorg en de aansluiting daarbij tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) voor de AM-regio houdt een vinger aan de pols bij jongeren tot 23 jaar die voortijdig uitvallen in het onderwijs.

Een goed samenwerkingsarrangement tussen de hiervoor genoemde partners kan de groep jongeren tot 27 jaar zonder startkwalificatie wellicht op de rails houden. Ook is de ambitie met een dergelijk samenwerkingsarrangement om al veel eerder te voorkomen dat iemand voortijdig uitvalt. We sluiten daarbij aan bij de reeds bestaande activiteiten in de regio door onder andere het RMC (o.a. plusvoorzieningen) en ook bij de activiteiten die gericht zijn op de oriëntatiefase van jongeren. Ook andere reeds lopende projecten en verbeterplannen in de regio (onder andere bij de PAO's) zullen als input worden meegenomen.

Vraagstuk binnen het samenwerkingsverband en projectvoorstel

Het vraagstuk en het in te richten project kan zich uitstrekken van Groot-Amsterdam tot Kennemerland. Mbo-instellingen opereren in dat gebied. AM-gemeenten vinden elkaar in het WSP, het RMC en een aantal gedeelde mbo-opleidingen.

Voorstel voor een project is het bouwen van een samenwerkingsarrangement met mbo-opleidingen, het WSP, het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), PAO's, het RMC en gemeenten met als doel jongeren zonder startkwalificatie een perspectief te kunnen bieden en ook bijdragen aan het voorkomen van het vroegtijdig schoolverlaten. Een gerelateerd project waar de AM-regio op wil voortbouwen, is het reeds afgeronde project van de AM-regio en Zuid-Kennemerland: Bouwplaats innovatieve samenwerkingsarrangementen.

Planning

2012:	Opzetten projectplan voor het bouwen van een samenwerkingsarrangement met mbo-opleidingen, WSP, UWV, PAO's, RMC en gemeenten.
Eind 2012/ begin 2013:	Opzetten en implementeren van het samenwerkingsarrangement
2013:	Samenwerkingsarrangement in werking

5.2 Vraagstukken, prioriteiten en projectvoorstellen Wonen, Zorg en Voorzieningen

5.2.1 Transformatie sociale domein

Toelichting thema

Dit vraagstuk valt ook deels onder het provinciale thema 'Wmo', maar omvat belangrijke aspecten van het thema 'wonen, zorg en voorzieningen'. Om zelfstandig te kunnen deelnemen aan de samenleving zijn goede zorg en kwalitatief en kwantitatief goede woningen en voorzieningen essentieel voor mensen. Zoals alle gemeenten in Nederland krijgen de gemeenten in de AM-regio de komende jaren nieuwe taken in het sociale domein op het gebied van jeugdzorg, AWBZ begeleiding en werk en inkomen. Het gaat om een omvangrijke decentralisatie van taken waarbij onder meer de hele jeugdzorg en de extramurale begeleiding uit de AWBZ in de nabije toekomst onder verantwoordelijkheid van gemeenten valt. Er komen dus meer ondersteunende taken op gemeenten af. Gemeenten zullen meer dan voorheen gaan samenwerken in het sociale domein, omdat een aantal taken een schaalgrootte vraagt, die de gemiddelde gemeente en soms ook de regio overstijgt. Het gaat niet alleen om de transitie van deze taken, maar ook om een transformatie: gemeenten zullen de taken anders moeten organiseren en er zal ook een nieuwe manier van werken nodig zijn. De verschillende taken zullen in samenhang gezien worden om effectiever en efficiënter hulp en dienst te kunnen verlenen in de toekomst. Daarnaast zal er een groter beroep worden gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van de burger en de verantwoordelijkheid voor elkaar. De Wmo filosofie is een belangrijk uitgangspunt voor de transities en de transformatie van het sociale domein.

De hierna benoemde vraagstukken hebben allen betrekking op de hiervoor genoemde samenhang. Sommige vraagstukken zijn bij uitstek regionaal van aard. Andere vraagstukken zijn niet per definitie regionaal, maar lenen zich er wel goed voor om gezamenlijk te verkennen of om kennis te delen, zodat gemeenten niet allen het zelfde wiel gaan uitvinden. De AM-gemeenten verkennen daarnaast ook de mogelijkheden voor regionale samenwerking op de afzonderlijke transities:

Transitie AWBZ Begeleiding

Voor de transitie van AWBZ-begeleiding hebben de AM-gemeenten een aantal onderwerpen benoemd waar samenwerking mogelijk is. Dit wordt verder verkend:

- Vervoer van AWBZ- cliënten (breed met overig Wmo-vervoer, leerlingenvervoer);
- Aanbesteding/gezamenlijke afspraken met zorgaanbieders;
- Uniforme afspraken met centrumgemeente Amsterdam over inloopfunctie GGz (dit geldt alleen voor de Amstelland gemeenten inclusief Diemen. Haarlemmermeer heeft Haarlem als centrumgemeente);
- Palliatieve zorg + kortdurend verblijf;
- Kwaliteitsnormen;
- Externe communicatie.

Jeugdzorg

Wat betreft de jeugdzorg wordt samengewerkt in de stadsregio Amsterdam (SRA). De stadsregio heeft een transitieproces opgestart waarbij gemeenten samenwerken in proeftuinen ('lerend

ontwikkelen') en waarbij ze samenwerken aan bouwstenen voor regionale samenwerking. AM-gemeenten (exclusief Diemen) hebben een gezamenlijke visie opgesteld en doen ook samen onderzoek naar aantallen cliënten en budgetten. Haarlemmermeer verkent daarnaast ook de mogelijkheden voor samenwerking met gemeenten in Kennemerland, omdat zij samen de Veiligheidsregio Kennemerland vormen.

Wet werken naar vermogen

Voor de Wet werken naar vermogen werken de AM-gemeenten in ieder geval samen met betrekking tot de gezamenlijke sociale werkvoorziening AM-groep. De gemeenten hebben een gezamenlijke aanvraag voor het herstructureringsfonds ingediend, al is deze door de val van het kabinet waarschijnlijk achterhaald. De werkgeversbenadering vraagt om regionale samenwerking op metropoolregioniveau.

Recente politieke ontwikkelingen brengen op de korte termijn onzekerheden met zich mee over deze veranderingen. In het lenteakkoord over de begroting van 2013 staat dat de Wet werken naar vermogen niet doorgaat en dat ook de overheveling van de functie begeleiding uit de AWBZ naar gemeenten per 1-1-2013 niet doorgaat. We weten nog niet wat een nieuw kabinet beslist voor 2014 en verder. Daarom maken we enig voorbehoud bij de globale planningen die hieronder bij de vraagstukken zijn opgenomen. Niettemin hebben we de verwachting dat de overheveling van de functie begeleiding uit de AWBZ uiteindelijk wel doorgaat, maar wellicht met andere voorwaarden (afhankelijk van de kleur van het kabinet). De regio wil zich daarom blijven voorbereiden op deze overheveling.

Vraagstukken binnen het samenwerkingsverband en projectvoorstel

Binnen de RSA willen de AM-gemeenten met prioriteit met de volgende vraagstukken aan de slag:

1 Vervoer van inwoners

Inwoners bewegen zich over de grenzen van de eigen gemeente heen naar gespecialiseerde voorzieningen. In de huidige situatie wordt vervoer vanuit individuele gemeenten en/of individuele instellingen georganiseerd. De verschillende cliëntgroepen worden afzonderlijk vervoerd. Denk aan leerlingvervoer, Wmo vervoer, vervoer van AWBZ-cliënten en vervoer naar de Sociale Werkvoorziening. Door het afzonderlijk vervoer van cliëntgroepen worden inwoners soms over grote afstand vervoerd vanwege noodzakelijke omrijroutes, omdat efficiënt combineren niet mogelijk is. Hoe zouden we collectief vervoer van deze verschillende groepen beter en efficiënter kunnen regelen?

De AM-regio, aangevuld met gemeenten vanuit Zuid-Kennemerland (o.a. gemeenten Haarlem, Heemstede en Bloemendaal) zijn voornemens een verkenning naar het vervoer van AWBZ-cliënten te doen (dit is mede afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen). De gemeenten willen deze verkenning breder trekken en dus kijken naar hoe collectief vervoer van verschillende groepen (niet alleen AWBZ-cliënten) beter en efficiënter geregeld kan worden. Een project dat we willen benutten en waar een relatie mee is, is het project 'Perspectief van de cliënt in beeld' (loopt in 2012).

Globale planning

- 2012/begin 2013: Uitvoeren van een verkenning naar beter en efficiënter inrichten van collectief vervoer van verschillende groepen, waarschijnlijk samen met ZK-gemeenten
- 2013: Implementatie van de verbetervoorstellen uit de verkenning

2 Innovatieve arrangementen

Gemeenten krijgen de verantwoordelijkheid voor veel nieuwe taken met deels nieuwe doelgroepen. Deze taken worden bij gemeenten belegd, omdat gemeenten deze taken beter kunnen uitvoeren. Zij staan dicht bij de burgers en kunnen budgetten ontschot inzetten. Bovendien gaat de transitie van deze taken gepaard met bezuinigingen. Gemeenten staan nu voor de uitdaging om nieuwe arrangementen te ontwikkelen voor met name kwetsbare doelgroepen. Het kan gaan om combinaties van verschillende taken (bijvoorbeeld arbeidsmatige dagbesteding AWBZ en beschut werken in de sociale werkvoorziening), combinaties van verschillende doelgroepen (bijvoorbeeld vervoer) of combinaties van verschillende disciplines (bijvoorbeeld in een sociaal wijkteam). Maar ook valt te denken aan efficiëntere en effectievere organisatie van regionale voorzieningen zoals de sociale werkvoorziening. Vaak zijn er elders in het land al goede ideeën ontwikkeld. Ook verschillende aanbieders hebben vaak ideeën. Het ontbreekt echter vaak aan tijd en expertise om deze ideeën te bekijken op bruikbaarheid voor de regio en om ze om te zetten in concrete projectplannen, om de vorderingen te monitoren en uit te wisselen. Op regionaal niveau zou hier iemand voor kunnen worden ingezet. Verder hebben het opzetten van dergelijke proeftuinen vaak startkapitaal nodig.

Samenwerkingsverband:

Dit vraagstuk kan in elk samenwerkingsverband vorm krijgen. Voor de sociale werkvoorziening zijn reeds afspraken gemaakt binnen de AM-regio. Een reeds afgerond project dat we willen benutten en gerelateerd is aan dit project is het project 'Bouwplaats innovatieve samenwerkingsarrangementen' van gemeenten uit de AM-regio en Zuid-Kennemerland.

Globale planning

- September 2012: Opstellen projectaanvraag en indienen projectvoorstel bij provincie
- 2013: Ontwikkelen en zo mogelijk implementeren van nieuwe arrangementen voor met name kwetsbare groepen

3 Versterking van samenwerking met de 1e lijn en met zorgverzekeraars

Dit vraagstuk valt ook deels onder het provinciale thema 'Wmo'. De transities in het sociale domein beogen een verschuiving van de ondersteuning en zorg vanuit de 2e lijn (gespecialiseerde zorg) naar de 1e lijn (basiszorg en -ondersteuning) en van de 1e lijn naar de 0e lijn (eigen netwerk van de inwoner). In de 1e lijn zitten onder meer de scholen en huisartsen. Dit worden belangrijke partners van de gemeenten bij het vormgeven van de transformatie in het sociale domein. Doel is om problemen vroegtijdig en zo dicht mogelijk bij de inwoner en zijn omgeving op te lossen. Liever adequate en preventieve begeleiding op school, dan direct doorverwijzen naar specialistische zorg elders. Liever een huisarts die tijdig signaleert en contact opneemt met een sociaal wijkteam, dan direct doorverwijzen naar de 2e lijn. De vraag is hoe gemeenten de samenwerking met scholen en huisartsen kunnen versterken in de nabije toekomst. De meeste AM-gemeenten hebben te maken met hetzelfde Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO. Idee is om een gezamenlijke strategie en communicatielijnen te ontwikkelen. De huisartsen zijn werkzaam op lokaal niveau.

Gemeenten staan echter voor dezelfde uitdaging, waardoor het zinvol is om minimaal kennis en ervaring uit te wisselen. Ook kan gedacht worden aan verschillende proeftuinen waarin samenwerkingsvormen uitgetoetst worden.

De beoogde samenwerking met zorgverzekeraars is van een andere orde. Enerzijds gaat het om een goede uitwisseling van informatie over cliënten en een vraaggerichte afstemming van de zorg. Anderzijds gaat het over de wijze waarop indicering gaat plaatsvinden en over de investeringen en besparingen die daarmee gemoeid zijn. Hoe kunnen gemeenten gezamenlijk afspraken maken met de zorgverzekeraars in de regio's?

Mogelijke samenwerkingsverbanden

Voor het *passend onderwijs* heeft het rijk bepaald in welke samenwerkingsverbanden scholen samenwerken:

- samenwerkingsverband Passend onderwijs VO (alle AM-gemeenten excl. Diemen)
- 3 samenwerkingsverbanden Passend onderwijs PO (gemeenten Haarlemmermeer, Aalsmeer, Amstelveen, Ouder-Amstel, Uithoorn, Amsterdam en Diemen)

Het ligt daarom voor de hand om de samenwerking met het onderwijs in ieder geval in AM-verband op te pakken.

Huisartsen hebben zich veelal lokaal en ook landelijk georganiseerd. Op regionaal niveau is er op een aantal specifieke terreinen samenwerking tussen huisartsenpraktijken binnen het samenwerkingsverband 'Amstelland Zorg'. Maar huisartsen zijn vooral zelfstandig ondernemers, waardoor het niet eenvoudig zal zijn om afspraken te maken.

Elke regio heeft een *zorgverzekeraar* die ook het regionale zorgkantoor vertegenwoordigt. Voor de AM-regio is dat Zorg en Zekerheid en Achmea. Per 2013 verdwijnen de zorgkantoren als regionale uitvoerders van de AWBZ. De zorgverzekeraars nemen dit dan over voor de eigen verzekerden.

De AM-regio denkt aan de volgende activiteiten/projecten bij dit vraagstuk:

- In gesprek gaan met zowel de scholen als de huisartsen. Scholen en huisartsen hebben vanwege hun drukke bezigheden echter nauwelijks tijd om deel te nemen aan collectieve bijeenkomsten. Veel van de afstemming zal een op een moeten plaatsvinden. Op regionaal niveau kunnen hier een paar mensen voor worden ingezet.
- Inzicht krijgen in welke zorgverzekeraars belangrijk zijn voor de regio en hoe de beleidsafstemming met deze zorgverzekeraars vorm kan krijgen. Het gaat dan met name over preventieve maatregelen. Ook de zorgverzekeraars hebben hier immers baat bij.

Het project 'Wegwijs in Zorgland' van AM-regio en Zuid-Kennemerland wordt als input voor deze vervolgactiviteiten benut.

Globale planning

2012/2013 In gesprek met huisartsen en scholen en maken van samenwerkingsafspraken

2012/2013 Inventarisatie relevante zorgverzekeraars en in gesprek over wijze van samenwerking en beleidsafstemming

4 **Systeembenadering: integrale aanpak jeugd- en volwassenenzorg**

Systeembenadering loont. Over dit uitgangspunt is grote eensgezindheid in Nederland bij alle betrokken partijen en ook binnen de AM-regio. Men wil niet meer alleen naar het individu kijken, maar naar het hele systeem: leefeenheid/het gezin en ook het sociale netwerk daaromheen. Dat betekent allereerst dat jeugd- en volwassenenzorg beter op elkaar aan moeten sluiten, samenwerken en communiceren. Maar het betekent ook dat niet alleen naar het domein zorg moet worden gekeken, maar ook naar het domein werk en inkomensproblematiek. Deze integrale benadering van leefeenheden/gezinnen moet in de meeste gemeenten nog van de grond komen, maar komt bijvoorbeeld al wel terug in de gezamenlijke uitgangspuntennotitie op jeugdzorg die door AM-gemeenten is opgesteld (ten behoeve van het transitieplan van de Stadsregio). Deze notitie gaat uit van 'één gezin, één plan, één aanspreekpunt/zorgcoördinator'.

De vraag bij dit thema is vooral hoe we van elkaar kunnen leren, of we proeftuinen kunnen delen en of we gezamenlijk afspraken met zorgaanbieders kunnen maken. Hier zijn verschillende samenwerkingsverbanden denkbaar. In het kader van het transitieplan SRA worden verschillende proeftuinen gestart onder de noemer 'lerend ontwikkelen'. Als AM-gemeenten kunnen we kennisdelen uit reeds bestaande en nieuw op te starten (lokale) proeftuinen. Een gerelateerde proeftuin is in ieder geval de proeftuin CJG Haarlemmermeer: 'Gezinscloud'.

Globale planning

2012	Inventarisatie lopende lokale proeftuinen en voorstel voor eventueel nieuw op te starten proeftuinen
2013	Uitvoering (lokale) proeftuinen en regionale kennisdeling (eventueel gekoppeld aan regionaal evaluatieonderzoek)

5.3 **Vraagstukken, prioriteiten en projectvoorstellen Vitaal Platteland**

Het thema Vitaal Platteland heeft op dit moment voor 2012 en 2013 geen prioriteit voor de AM-regio, maar per jaar zal bekeken worden of daar wel nieuwe vraagstukken op ontstaan.

5.4 **Dilemma's en randvoorwaarden**

De volgende dilemma's en randvoorwaarden zijn van belang bij de uitwerking en uitvoering van de voorstellen die in het RSA zijn opgenomen:

Geografische ligging:

Zowel Diemen als Haarlemmermeer zijn deels ook op andere regio's georiënteerd. Op verschillende domeinen zijn er ook verschillende (soms vrijwillig en soms gedwongen) samenwerkingsrelaties.

Lokale invulling

Lokaal moet ruimte blijven voor eigen invulling/beleid, dat is uitgangspunt. Wel willen we van elkaars projecten/werkwijzen leren en kennis uitwisselen. Mooie invulling van gezamenlijke projecten is door in project verschillende varianten in verschillende gemeenten uit te testen en daar vervolgens van elkaar van te leren.

Snelheid:

RSA moest begin juni vastgesteld worden, terwijl gemeenten soms later bepaalde keuzes maken voor wat betreft regionale samenwerking. Daardoor was het gedurende de totstandkoming van de RSA extra belangrijk om thema's/projectvoorstellen te kiezen die dit proces niet in de weg stonden.

6 Draagvlak, besluitvorming en communicatie

De Regionale Sociale Agenda (RSA) is op bestuurlijk niveau door de Portefeuillehouders op donderdag 7 juni 2012 vastgesteld. Daarmee hebben gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn gezamenlijk een basis voor regionale samenwerking voor de komende vier jaar gelegd. De gemeenten geven in regionaal verband invulling aan de RSA binnen de kaders zoals die benoemd zijn in de Provinciale Sociale Agenda 2012-2015. Per thema wordt een gemeente als trekker aangewezen. Daarnaast hebben de gemeenten een aantal afspraken gemaakt die van belang zijn voor verdere besluitvorming en de communicatie over de RSA:

- Gemeenten betrekken gezamenlijk danwel lokaal (afhankelijk van het soort project) relevante maatschappelijke lokale en regionale samenwerkingspartners bij het opstellen en uitwerken van de vraagstukken die in de RSA zijn opgenomen (zie hoofdstuk vijf).
- Gemeenten leggen bij de uitvoering verbinding naar andere domeinen binnen hun eigen gemeente die ook raakvlakken hebben met de RSA.
- Gemeenten zorgen er ieder voor zich voor dat hun Colleges, gemeenteraden en Wmo-raden geïnformeerd worden over de RSA en de wijze waarop de komende periode de projecten worden uitgewerkt en opgepakt.
- Ieder jaar wordt de RSA geactualiseerd. In april van elk jaar zal bekeken welke actualisatie gewenst is en hoe dat een plek krijgt in aanscherping danwel aanpassing van de prioriteiten en vraagstukken. Gemeenten Haarlemmermeer en Amstelveen behouden hier op ambtelijk niveau, net als bij het opstellen van de RSA, een trekkersrol.
- De voortgang van de RSA staat een keer in de zes maanden op ambtelijk en bestuurlijk niveau op de agenda (vooralnog op bestuurlijk niveau in het Portefeuillehouderscontact Zorg & Welzijn, in de toekomst waarschijnlijk in het algemeen Bestuurlijk Overleg Sociaal Domein).

7 Planning van de uitvoering

Globaal ziet de planning van de verschillende thema's met bijbehorende projecten er als volgt uit (bij 'projecten' is aangegeven waarvoor waarschijnlijk subsidieaanvragen ingediend zullen worden en bij 'wanneer' is vetgedrukt aangegeven welke projecten reeds in 2012 en 2013 opgepakt worden):

Projecten	Acties	Wanneer
Algemeen		
Voortgang RSA bewaken	Gemeenten via ambtelijk en bestuurlijk overleg	1 x per zes maanden
Jaarlijks actualiseren van de Regionale Sociale Agenda	Gemeenten, trekkersrol ligt bij Haarlemmermeer en Amstelveen	Jaarlijks in maart
Wmo		
1. Kanteling van de Wmo NB. Hier zal evt. in september 2013 een subsidieaanvraag bij provincie voor worden ingediend.	Inventariseren mogelijkheden voor proeftuinen/onderdelen en inrichten proeftuinen	2013 NB. Evt. indienen projectaanvraag sept. 2013
	Uitvoeren proeftuinen, evalueren, ervaringen delen en kennisuitwisseling	2014/2015
2. Verbeteren ketensamenwerking	Uitvoering project ketenzorg ouderen (Amstelland exclusief Diemen): inventarisatie knelpunten binnen keten en voorstellen voor verbetering	T/m november 2012
	Implementatie verbeteracties als onderdeel van reeds lopend project Ketenzorg Ouderen	T/m augustus 2013
	Inventarisatie voor welke aanvullende projecten (onder andere uitbreiding naar andere doelgroepen) uitbreiding (in AM-verband, inclusief Diemen en mogelijk ook Haarlemmermeer) van belang en mogelijk is.	T/m december 2012
NB. Hier zal evt. in september 2013 een subsidieaanvraag bij de provincie voor worden ingediend.	Project verbreden doelgroepen (Amstelland inclusief Diemen en mogelijk ook Haarlemmermeer).	T/m december 2013 en mogelijk uitloop naar 2014; NB. evt. indienen projectaanvraag sept. 2013
	Invoeren verbeteracties project verbreden doelgroepen en eventuele verdieping met andere thema's.	2014 en 2015
3. Jongeren zonder startkwalificatie NB. Indienen subsidieaanvraag sept. 2012	Opzetten projectplan voor het bouwen van een samenwerkingsarrangement met mbo-opleidingen, WSP, UWV, PAO's, RMC en gemeenten.	2012
	Opzetten en implementeren van samenwerkingsarrangement	Oktober 2012- begin 2013
	Samenwerkingsarrangement in werking	2013

Projecten	Acties	Wanneer
Wonen, zorg en voorzieningen		
4. Transformatie sociale domein NB. indienen subsidieaanvraag sept 2012 (op aantal deelonderwerpen)	1. Vervoer: verkenning van beter en efficiënter inzetten van collectief vervoer van verschillende groepen, i.s.m. ZK-gemeenten; september 2012: indienen (regio-overstijgende) projectaanvraag bij provincie	Eind 2012/begin 2013
	2. Nieuwe arrangementen: - opstellen projectplan - ontwikkelen nieuwe arrangementen	Sept 2012 2013
	3. Versterken samenhang eerste lijn en zorgverzekeraars: - in gesprek met huisartsen en scholen en maken van samenwerkingsafspraken - inventarisatie relevante zorgverzekeraars en in gesprek over wijze van samenwerking en beleidsafstemming	2012/2013
	4. Systeembenadering: integrale jeugd- en volwassenzorg - inventarisatie lopende lokale proeftuinen en voorstel voor eventueel nieuw op te starten proeftuinen - uitvoering proeftuinen en kennisdeling	2012 2013
Vitaal Platteland		
Hechte kleine kernen	Voor 2012 en 2013 heeft dit thema vooralsnog geen prioriteit voor de AM-regio. Indien in de komende jaren echter wel een concrete vraag ontstaat als het gaat om kleine hechte kernen, zal in afstemming met de provincie en het kenniscentrum gekeken worden naar regio-overstijgende mogelijkheden voor het opzetten van regio-overstijgende projecten.	2013-2015

Bijlagen

Bijlage 1 Cijfers regio

Amstelland-Meerlanden

	Noord-Holland	Amstelland-Meerlanden	Aalsmeer	Amstelveen	Diemen	Haarlemmermeer	Ouder-Amstel	Uithoorn
Bevolking	1.886.343	318.507	29.187	80.695	24.685	142.788	13.099	28.053
Aantal mannen	927.665	156.051	14.480	38.434	11.943	70.998	6.374	13.822
Aantal vrouwen	958.678	162.456	14.707	42.261	12.742	71.790	6.725	14.231
% 0-4 jarigen	6%	6%	7%	5%	5%	7%	6%	6%
% 5-14 jarigen	12%	13%	13%	11%	11%	14%	13%	14%
% 15-24 jarigen	11%	12%	10%	12%	15%	11%	11%	11%
% 25-39 jarigen	18%	19%	19%	18%	19%	20%	15%	18%
% 40-64 jarigen	37%	36%	36%	35%	36%	37%	39%	37%
% 65-74 jarigen	9%	8%	8%	9%	8%	7%	9%	9%
% 75 plussers	7%	7%	7%	10%	7%	5%	9%	7%
<i>Groei/krimp t.o.v. 2010</i>								
2015	3%	5%	12%	8%	4%	3%	5%	2%
2020	5%	9%	22%	9%	8%	8%	7%	5%
2025	7%	14%	27%	15%	13%	13%	18%	4%
2030	9%	18%	31%	21%	17%	16%	18%	4%
2035	10%	21%	33%	27%	19%	19%	17%	4%
2040	11%	23%	36%	32%	20%	20%	18%	4%
Huishoudens	844.903	141.160	12.353	39.804	12.223	58.827	5.753	12.200
% eenpersoons	35%	35%	28%	44%	45%	29%	35%	33%
% meerpersoons	65%	65%	72%	56%	55%	71%	65%	67%
Aantal eenouderhuishoudens	58.913	10.172	737	2.747	1.099	4.247	402	940
<i>Groei/krimp t.o.v. 2010</i>								
2015	5%	6%	8%	9%	8%	4%	8%	4%
2020	9%	12%	16%	10%	15%	12%	10%	10%
2025	13%	18%	19%	17%	21%	18%	23%	10%
2030	16%	22%	21%	23%	25%	24%	23%	11%
2035	17%	26%	23%	28%	25%	27%	23%	12%
2040	18%	28%	25%	34%	26%	30%	24%	12%
Sociaal economisch								
Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen	26.006	27.272	27.300	28.600	24.300	26.800	31.000	26.700
Gemiddelt besteedbaar inkomen	21.790	23.046	22.400	25.000	21.400	22.300	25.700	22.100
% lage inkomens	37%	34%	37%	32%	34%	34%	32%	34%
% niet-westerse allochtonen	10%	13%	6%	16%	25%	12%	10%	9%

	Noord-Holland	Amstelland-Meerlanden	Aalsmeer	Amstelveen	Diemen	Haarlemmermeer	Ouder-Amstel	Uithoorn
Wmo en zorg								
Aantal uren huishoudelijke hulp	9,6	9,2	9,1	11,1	9,2	8,0	10,4	9,6
Aantal uren dagelijkse verzorging/verpleging	2,8	2,7	2,5	3,4	3,0	2,3	2,9	2,7
Aantal indicatstellingen / 1.000 inw.	40	33	33	38	33	29	35	33
Extramuraal + beg.	26%	24%	20%	22%	25%	25%	20%	26%
Extram. zonder beg.	24%	21%	22%	23%	20%	20%	25%	19%
Intramuraal	51%	55%	58%	55%	55%	55%	55%	56%
Vervoer bij begeleiding groep / 1.000 inw.	4,1	3,5	3,4	3,5	3,8	3,4	3,4	4,3
Woningen	818.347	134.169	11.741	37.171	10.425	57.059	5.727	12.046
Eigen woningen	59%	58%	61%	49%	45%	65%	53%	56%
Woningcorporatie	30%	28%	25%	29%	36%	24%	32%	34%
Overige verhuurders	11%	14%	12%	21%	18%	11%	15%	10%
Eigendom onbekend	1%	1%	1%	1%	1%	0%	1%	0%
Gewenste woningvoorraad	839.600	137.700	11.800	38.400	10.600	58.600	5.900	12.400
Woningtekort	-15.900	-3.000	-100	-900	-400	-1.100	-100	-400
Leefbaarometer (gem = 0)								
Samenstelling bevolking	14	13	22	12	-6	13	18	17
Sociale samenhang	5	4	6	11	-4	-	16	3
Publieke ruimte	24	31	40	27	32	30	34	41
Veiligheid	6	9	9	15	-11	10	-10	13
Voorzieningen	2	-3	-21	13	-4	-8	-2	-10
Woningvoorraad	-1	-4	9	-17	-23	7	-9	-14

Bronnen:

CBS Statline, 2009, 2010, 2011, 2012

Noord-Holland in Cijfers, 2010

Nivel, VAAM 2010

ABF Research, Pemos prognose 2011

CIZ, 1 juli 2011

BZK, Leefbaarometer, 2010